

PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE

Opracowano na podstawie dokumentu z dnia 7 lutego 2012 r.

Terapeuta zajęciowy 325907

Celem kształcenia zawodowego jest przygotowanie uczących się do życia w warunkach współczesnego świata, wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy.

Zadania szkoły i innych podmiotów prowadzących kształcenie zawodowe oraz sposób ich realizacji są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, nowe techniki i technologie, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.

W procesie kształcenia zawodowego ważne jest integrowanie i korelowanie kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym doskonalenie kompetencji kluczowych nabytych w procesie kształcenia ogólnego, z uwzględnieniem niższych etapów edukacyjnych. Odpowiedni poziom wiedzy ogólnej powiązanej z wiedzą zawodową przyczyni się do podniesienia poziomu umiejętności zawodowych absolwentów szkół kształcących w zawodach, a tym samym zapewni im możliwość sprostania wyzwaniom zmieniającego się rynku pracy.

W procesie kształcenia zawodowego są podejmowane działania wspomagające rozwój każdego uczącego się, stosownie do jego potrzeb i możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki.

Elastycznemu reagowaniu systemu kształcenia zawodowego na potrzeby rynku pracy, jego otwartości na uczenie się przez całe życie oraz mobilności edukacyjnej i zawodowej absolwentów ma służyć wyodrębnienie kwalifikacji w ramach poszczególnych zawodów wpisanych do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

1. CELE KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie terapeuta zajęciowy powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- 1) nawiązywania i podtrzymywania kontaktu terapeutycznego z podopiecznym, jego rodziną, środowiskiem i zespołem aktywizująco-terapeutycznym przez terapeutę zajęciowego;
- 2) rozpoznawania i diagnozowania potrzeb bio-psycho-społecznych podopiecznego przez terapeutę zajęciowego;
- 3) planowania indywidualnego i grupowego programu działań terapeutycznych, uwzględniających diagnozę oraz możliwości, potrzeby i zainteresowania podopiecznego;
- 4) organizowania działań w zakresie terapii zajęciowej, w celu poprawy funkcjonowania fizycznego, psychicznego i społecznego podopiecznego oraz jego integracji społecznej i zawodowej;
- 5) dokumentowania, monitorowania i oceniania przebiegu procesu terapeutycznego.

2. EFEKTY KSZTAŁCENIA

Do wykonywania wyżej wymienionych zadań zawodowych niezbędne jest osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, na które składają się:

- 1) efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów;

(BHP). Bezpieczeństwo i higiena pracy

Uczeń:

- 1) rozróżnia pojęcia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, ochroną przeciwpożarową, ochroną środowiska i ergonomią;
- 2) rozróżnia zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce;
- 3) określa prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4) przewiduje zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych;
- 5) określa zagrożenia związane z występowaniem szkodliwych czynników w środowisku pracy;
- 6) określa skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka;
- 7) organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
- 8) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych;
- 9) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosuje przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
- 10) udziela pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia.

(PDG). Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej

Uczeń:

- 1) stosuje pojęcia z obszaru funkcjonowania gospodarki rynkowej;

- 2) stosuje przepisy prawa pracy, przepisy prawa dotyczące ochrony danych osobowych oraz przepisy prawa podatkowego i prawa autorskiego;
- 3) stosuje przepisy prawa dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej;
- 4) rozróżnia przedsiębiorstwa i instytucje występujące w branży i powiązania między nimi;
- 5) analizuje działania prowadzone przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży;
- 6) inicjuje wspólne przedsięwzięcia z różnymi przedsiębiorstwami z branży;
- 7) przygotowuje dokumentację niezbędną do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej;
- 8) prowadzi korespondencję związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 9) obsługuje urządzenia biurowe oraz stosuje programy komputerowe wspomagające prowadzenie działalności gospodarczej;
- 10) planuje i podejmuje działania marketingowe prowadzonej działalności gospodarczej;
- 11) optymalizuje koszty i przychody prowadzonej działalności gospodarczej.

(JOZ). Język obcy ukierunkowany zawodowo

Uczeń:

- 1) posługuje się zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającą realizację zadań zawodowych;
- 2) interpretuje wypowiedzi dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych artykułowane powoli i wyraźnie, w standardowej odmianie języka;
- 3) analizuje i interpretuje krótkie teksty pisemne dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych;
- 4) formułuje krótkie i zrozumiałe wypowiedzi oraz teksty pisemne umożliwiające komunikowanie się w środowisku pracy;
- 5) korzysta z obcojęzycznych źródeł informacji.

(KPS). Kompetencje personalne i społeczne

Uczeń:

- 1) przestrzega zasad kultury i etyki;
- 2) jest kreatywny i konsekwentny w realizacji zadań;
- 3) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 4) jest otwarty na zmiany;
- 5) potrafi radzić sobie ze stresem;
- 6) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe;
- 7) przestrzega tajemnicy zawodowej;
- 8) potrafi ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania;
- 9) potrafi negocjować warunki porozumień;
- 10) współpracuje w zespole.

(OMZ). Organizacja pracy małych zespołów (wyłącznie dla zawodów nauczanych na poziomie technika)

Uczeń:

- 1) planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań;
- 2) dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań;
- 3) kieruje wykonaniem przydzielonych zadań;
- 4) ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań;
- 5) wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy;
- 6) komunikuje się ze współpracownikami.

2) efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru medyczno-społecznego, stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów PKZ(Z.a);

PKZ(Z.a) Umiejętności stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodach: opiekun medyczny, terapeuta zajęciowy, ortoptystka, opiekunka dziecięca, ratownik medyczny, technik masażysta, higienistka stomatologiczna, asystentka stomatologiczna, dietetyk, technik ortopeda, technik dentystyczny, protetyk słuchu, technik farmaceutyczny, technik sterylizacji medycznej, technik elektroradiolog, technik elektroniki i informatyki medycznej

Uczeń:

- 1) wyjaśnia ogólną budowę i funkcje organizmu człowieka;
 - 2) charakteryzuje podstawowe pojęcia z zakresu zdrowia oraz promocji i profilaktyki zdrowia;
 - 3) przestrzega zasad promocji zdrowia i zdrowego stylu życia;
 - 4) wyjaśnia pojęcia z zakresu patologii, charakteryzuje objawy i przyczyny zaburzeń oraz zmian chorobowych;
 - 5) przestrzega zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy;
 - 6) charakteryzuje stany nagłego zagrożenia życia;
 - 7) dokonuje oceny parametrów podstawowych funkcji życiowych;
 - 8) udziela, zgodnie z kompetencjami zawodowymi, pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia;
 - 9) rozróżnia sposoby postępowania w razie bezpośredniego kontaktu z materiałem biologicznie skażonym;
 - 10) przestrzega zasad bezpieczeństwa związanych z materiałami biologicznie skażonymi;
 - 11) przestrzega zasad aseptyki i antyseptyki;
 - 12) komunikuje się z pacjentem, jego rodziną i grupą społeczną;
 - 13) charakteryzuje prawne i etyczne uwarunkowania zawodu;
 - 14) identyfikuje miejsce i rolę zawodu w ramach organizacji systemu ochrony zdrowia na poziomie krajowym i europejskim;
 - 15) sporządza, prowadzi i archiwizuje dokumentację medyczną zgodnie z przepisami prawa;
 - 16) stosuje przepisy prawa dotyczące realizacji zadań zawodowych;
 - 17) współpracuje w zespole wielodyscyplinarnym zapewniającym ciągłość opieki nad pacjentem;
 - 18) charakteryzuje organizację ochrony zdrowia w Polsce;
 - 19) wyjaśnia zasady funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce;
 - 20) określa źródła i sposoby finansowania świadczeń zdrowotnych;
 - 21) wyjaśnia specyfikę rynku usług medycznych;
 - 22) przestrzega zasad etycznego postępowania w stosunku do pacjentów oraz współpracowników;
 - 23) posługuje się językiem migowym (nie dotyczy zawodu technik masażyста nauczanego w technikum);
 - 24) stosuje programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań.
- 3) efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie terapeuta zajęciowy opisane w części II:

2.9. Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej

1. Nawiązywanie kontaktu interpersonalnego

Uczeń:

- 1) określa sposoby komunikacji werbalnej i niewerbalnej;
- 2) stosuje techniki aktywnego słuchania w kontaktach z podopiecznym;
- 3) dobiera sposoby udzielania informacji zwrotnych;
- 4) rozpoznaje rodzaje barier i błędów w komunikowaniu się z podopiecznym;
- 5) przestrzega zasad asertywnego zachowania w kontaktach z podopiecznym;
- 6) rozwiązuje sytuacje konfliktowe z zastosowaniem różnych metod;
- 7) prowadzi negocjacje w celu rozwiązania problemów podopiecznych;
- 8) komunikuje się z podopiecznym, jego rodziną i zespołem terapeutycznym.

2. Rozpoznawanie i diagnozowanie potrzeb bio-psycho-społecznych podopiecznego

Uczeń:

- 1) uzyskuje informacje o podopiecznym na podstawie dokumentacji medycznej, wywiadu środowiskowego oraz innej dostępnej dokumentacji;
- 2) przeprowadza wywiad z podopiecznym, jego rodziną, opiekunem prawnym oraz innymi osobami znaczącymi dla podopiecznego;

- 3) prowadzi obserwację terapeutyczną podopiecznego;
- 4) rozpoznaje zaburzenia w zakresie procesów poznawczych występujące u podopiecznego;
- 5) diagnozuje stan funkcjonowania podopiecznego w sferze fizycznej, psychicznej i społecznej;
- 6) określa hierarchię potrzeb podopiecznego;
- 7) sporządza listę problemów i potrzeb dotyczących podopiecznego;
- 8) określa zasoby i możliwości podopiecznego;
- 9) określa etapy diagnozy terapeutycznej podopiecznego;
- 10) formułuje diagnozę terapeutyczną podopiecznego;
- 11) motywuje podopiecznego do rozwijania zainteresowań w celu podwyższenia kompetencji społecznych.

3. Planowanie indywidualnej i grupowej terapii zajęciowej

Uczeń:

- 1) posługuje się terminologią z zakresu terapii zajęciowej;
- 2) określa cechy planu terapii zajęciowej;
- 3) sporządza indywidualny plan terapii zajęciowej dla podopiecznego na podstawie diagnozy;
- 4) stosuje zalecenia specjalistów w pracy z podopiecznym;
- 5) określa cele i zadania terapii zajęciowej;
- 6) dobiera formy, metody i techniki terapii zajęciowej;
- 7) dobiera środki i pomoce dydaktyczne do realizacji planu terapii zajęciowej;
- 8) opracowuje scenariusze do zajęć z terapii zajęciowej;
- 9) planuje etapy terapii zajęciowej;
- 10) planuje przebieg treningów rozwijających aktywność społeczną podopiecznego;
- 11) dobiera sposoby oceny efektów terapii zajęciowej prowadzonej z podopiecznym.

4. Prowadzenie terapii zajęciowej różnymi metodami i technikami

Uczeń:

- 1) charakteryzuje metody aktywizujące stosowane w terapii zajęciowej;
- 2) przestrzega zasad stosowania metod i technik w terapii zajęciowej;
- 3) dobiera i stosuje metody i techniki terapii zajęciowej adekwatne do sytuacji bio-psycho-społecznej podopiecznego;
- 4) przestrzega zasad prowadzenia zajęć z zakresu indywidualnej i grupowej terapii zajęciowej;
- 5) dobiera sposoby motywowania podopiecznego do udziału w zajęciach;
- 6) prowadzi terapię zajęciową z zastosowaniem różnych metod i technik;
- 7) wyjaśnia znaczenie kinezyterapii w procesie usprawniania;
- 8) przestrzega zasad organizacji pracy terapeuty zajęciowego w pracowni terapeutycznej oraz w placówkach ochrony zdrowia i pomocy społecznej;
- 9) planuje wyposażenie pracowni terapii zajęciowej;
- 10) opracowuje regulamin pracowni terapeutycznej.

5. Prowadzenie dokumentacji przez terapeutę zajęciowego

Uczeń:

- 1) charakteryzuje dokumentację prowadzoną przez terapeutę zajęciowego;
- 2) opracowuje kwestionariusze, arkusze, karty informacyjne oraz inne narzędzia do oceny efektów pracy z podopiecznym;
- 3) analizuje efekty uzyskane w pracy z podopiecznym;
- 4) stosuje techniki informatyczne w dokumentowaniu pracy terapeuty zajęciowego;
- 5) dokumentuje działania z zakresu terapii zajęciowej;

6) modyfikuje i aktualizuje dokumentację prowadzoną przez terapeuta zajęciowego.

3. WARUNKI REALIZACJI KSZTAŁCENIA W ZAWODZIE

Szkoła podejmująca kształcenie w zawodzie terapeuta zajęciowy powinna posiadać następujące pomieszczenia dydaktyczne:

- 1) pracownię arteterapii, wyposażoną w: materiały i przybory malarsko-plastyczne, materiały i przybory do malowania na szkle, rzeźbienia, wykonywania witraży, linorytów;
- 2) pracownię umiejętności interpersonalnych, wyposażoną w sprzęt audiowizualny, taki jak: telewizor, odtwarzacz DVD, odtwarzacz video, rzutnik pisma oraz pomoce dydaktyczne służące do kształtowania umiejętności praktycznych związanych z komunikacją werbalną i niewerbalną, rozwiązywaniem sytuacji problemowych, ćwiczeniem zachowań asertywnych i technik negocjacji;
- 3) pracownię higieny osobistej, wyposażoną w sprzęt przystosowany dla osób niepełnosprawnych, sprzęt niezbędny do utrzymania higieny ciała oraz sprzęt pomocniczy służący do rozwijania umiejętności praktycznych związanych z utrzymaniem czystości ciała;
- 4) pracownię rękodzielniczo-krawiecką, wyposażoną w: zestaw narzędzi i przyborów krawieckich i dziewiarskich, podręczniki kroju i szycia, podręczniki dziewiarstwa i haftu, żurnale; stanowiska: kroju, szycia, prasowania, haftowania, tkania, wykonywania makramy, dziewiarstwa ręcznego;
- 5) pracownię gospodarstwa domowego i kulinarną, wyposażoną w: sprzęt typowy dla kuchni domowej oraz wyposażenie ułatwiające osobom niepełnosprawnym przygotowywanie posiłków, plansze zawierające skład poszczególnych produktów spożywczych, książki kucharskie, sprzęt gospodarstwa domowego, służące do rozwijania umiejętności praktycznych związanych z racjonalnym gospodarowaniem własnym budżetem oraz przygotowywaniem posiłków i czynnościami dnia codziennego;
- 6) pracownię organizacji czasu wolnego, wyposażoną w: sprzęt audiowizualny, taki jak: telewizor, odtwarzacz DVD, odtwarzacz video, rzutnik pisma; instrumenty muzyczne i zestaw płyt CD, DVD, kaset magnetofonowych, kaset video, sprzęt sportowy, sprzęt turystyczny, biblioteczkę, komputer, służące do rozwijania umiejętności praktycznych związanych ze spędzaniem czasu wolnego.

Szkoła podejmująca kształcenie w zawodzie terapeuta zajęciowy może zapewnić następujące pomieszczenia dydaktyczne, w których będą realizowane zajęcia fakultatywne:

- 1) pracownię intrologatorską, wyposażoną w: zestaw narzędzi intrologatorskich, zestaw materiałów i surowców niezbędnych do wykonywania prac intrologatorskich;
- 2) pracownię wikliniarską, w której powinny być zorganizowane stanowiska: stanowisko do obróbki wstępnej wikliny, stanowisko wikliniarskie, wyposażone w: wannę do moczenia wikliny, narzędzia do obróbki i kształtowania wikliny, wzory wyrobów z wikliny;
- 3) pracownię ceramiczną, wyposażoną w: stanowisko do przygotowywania gliny, stanowisko garncarskie, stanowisko szklwienia, piecownia, koło garncarskie, formy odlewnicze, glinę, farby do szklwienia, narzędzia do obróbki gliny, naczynia do moczenia gliny, piec ceramiczny;
- 4) pracownię wyrobów z drewna, metalu i skóry, wyposażoną w: stanowisko do obróbki ręcznej drewna, stanowisko do obróbki mechanicznej drewna, stanowisko wyrobów z metalu, stanowisko wyrobów ze skóry, zestaw narzędzi do obróbki drewna, materiały do wytwarzania wyrobów z drewna, metalu i skóry.

Kształcenie praktyczne może odbywać się w: podmiotach leczniczych i jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej.

Szkoła organizuje praktyki zawodowe w podmiocie zapewniającym rzeczywiste warunki pracy właściwe dla nauczanego zawodu w wymiarze 4 tygodni (160 godzin).

4. Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego¹⁾

Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów oraz efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru medyczno-społecznego stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów	430 godz.
Z.9. Świadczenie usług w zakresie terapii zajęciowej	950 godz.

¹⁾ W szkole liczbę godzin kształcenia zawodowego należy dostosować do wymiaru godzin określonego w przepisach w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, przewidzianego dla kształcenia zawodowego, zachowując minimalną liczbę godzin wskazanych w tabeli odpowiednio dla efektów kształcenia: wspólnych dla wszystkich zawodów i wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów oraz właściwych dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie.